

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 266.

V Ljubljani, v torek 18. novembra 1884.

Letnik XII.

Tisočletnica smrti sv. Metoda.

Le nekoliko tednov še in nastopili bomo za nas Slovane toliko pomenljivo leto 1885, le kratek čas nas loči še od onega dne, ko bomo obhajali tisočletnico smrti našega blagovestnika sv. Metoda. Bilo je l. 885, ko je dokončal na Velehradu tek življenja mož, čegar ime je zapisano v knjigi svetnikov, mož, kterega imenujemo mi udje velike slovanske družine našega blagovestnika, apostelja in največega narodnega dobrotnika. Da bi otel veliki slovanski narod iz teme paganstva in mu prižgal luč krščanske resnice, je zapustil s svojim enakomislečim in blagim enakobratom svojo domovino in mirno celico v Solunu ter se podal v popolnoma tujo deželo med tuj paganski narod oznanovat Kristusa križanega. Radostno ju je sprejel moravski knez Rastislav, prepričan o učenosti in pobožnosti novih učencikov, in z največim veseljem je sprejelo ljudstvo novi nauk ter se „radovalo, ker je slišalo v svojem jeziku hvalo božjo oznanovati“. Kar se ni hotlo posrečiti dolgotrajnemu trudu in prizadevanju nemških misijonarjev, to sta dosegla slovanska blagovestnika na lahek način v kratkem času: Slovani to in onstran Donove so se na njihovo prigovarjanje odrekli svoji prvotni veri in sprejeli krščansko nauko. Ali naj tedaj ne praznujemo z največjo svečanostjo tisočletnice onega dne, ko je naš apostelj zatisnil oči in sprejel nebeško plačilo?

Ali sv. Ciril in Metod nista naša ljubljenea samo zato, ker sta nam prižgala luč krščanstva, ona sta tudi naša največa narodna dobrotnika. Ko so Solnograški ali paganski misijonarji našim prednikom razlagali krščanstvo, so se posluževali nemškega jezika, kterega so pa Slovani ravno toliko umeli, kakor oni slovenskega. To in pa še navada, da je za nemškim misijonarjem s križem v roki v nedolgem času prišel vojak z mečem in sulico ter si podvrgel na novo spreobrnjene narode, je bilo vzrok, da so se naši predniki v boji za prostost bojevali tudi proti novi veri in njenim oznanovalcem. Ali kako sta se v tej zadevi od nemških oznanovalcev razločevala solunska brata! Skoro gotovo že od doma večša slo-

venskega jezika (Slovani so namreč že v oni dobi stanovali v večjem delu balkanskega polotoka in so segali na nekterih krajih notri do egejskega morja), sta osnovala Slovanom krščanstvo v njihovem, slovenskem jeziku, kar je posebno pridobilo njihova srca za novi nauk. Ljudstvo se krščanstvu ni več odtegovalo, ker je spoznalo, da sv. blagovestnika učita le večne resnice in mu nočeta kratiti tako drage prostosti! O tem se je popolnoma prepričalo, ko sta priredila pismeno abecedo (azbuko) za njihov jezik in predstavila vanj svete knjige. Sv. Ciril in Metod sta postavila podlago slovenski knjigi in slovenskemu slovstvu in zaslužita zato tudi z narodnega stališča naše spoštovanje in največo hvaležnost.

Prepričani o neprecenljivih zaslugah svetih blagovestnikov za duševno in narodno življenje slovenskih narodov, tekmujejo vsi rodovi v njihovem poslavljenju.

Kakor leta 1863 o tisočletnici smrti sv. Cirila, tako se bodo tudi drugo leto, o tisočletnici smrti sv. Metoda zbrali na Velehradu zastopniki vseh slovenskih narodov. Povsodi se delajo že priprave za pot, odbori za to se snujejo na Ruskem, Poljskem in drugod, in slavni možje, ki so izšli iz slovenskega naroda, so že v obilnem številu naznanili svoj prihod. Slavni škofje in sloveči učenjaki, državniki in priprosti kmetje iz vseh narodov slovenskih bodo skupaj zbrani na grobu sv. Metoda v prekrasni Velehradski cerkvi, kar bo gotovo najlepši in najbolj prepričevalen dokaz slovanske vzajemnosti. Med drugimi slovečimi možmi, ki bodo na čelu mnogoštevilnega naroda popotovali k grobu in nekdanji stolici sv. Metoda imenujemo le največega Jugoslavana, slavnega Djakovarskega škofa Strosmajerja, čegar edinja želja je, da bi se na priprošnjo svetih slovenskih aposteljnov zedinili pravoslavni z Rimom in tako vsi Slovani v isti cerkvi. Na dotično povabilo je baje vneti mož odgovoril, da pride na Velehrad na vsak način, „saj nekoliko slame za prenočišče se bo že dobilo“. Čehe bodo pa vodili njihovi škofje in pa njihov politični vodja dr. Lad. Rieger, ki je že tudi obljubil, da se vdeleži slavnosti.

Prepričani, da tudi Slovenci ne izostanejo, gojimo trdno nado, da bo število slovenskih romarjev k grobu sv. Metoda na Velehradu še veliko večje, kakor je bilo onih, ki so šli pred tremi leti v večno mesto sv. očetu se zahvalit za slavnoznano okrožnico „Grandę munus“. Prvič je pot na Velehrad veliko krajša in ceneja kakor v Rim, drugič imamo pa mi Slovenci še posebno veliko vzroka častiti sv. Cirila in Metoda, ker se je Metodova nadškofija raztezala tudi med Slovence in sta sveta blagovestnika brez dvoma skozi našo deželo šla dvakrat v Rim. Želeti je, da bi se o pravem času osnoval v središču slovenskih pokrajin, v beli Ljubljani, odbor, ki naj bi vse potrebno oskrbel. Najbolj pristoja ta važna naloga katoliški družbi v Ljubljani, ki naj potrebno ukrene, kakor je pred tremi leti vse oskrbela za rimsko popotovanje.

A ne samo na Velehradu bomo vsi Slovani slavili tisočletni spomin smrti sv. Metoda, vsak narod ga bo tudi v svoji domovini slovesno obhajal. Ker ogromni večini ne bo mogoče iti h grobu sv. Metoda, tudi ako bi bila vdeležba še tako velika, skrbé razni odbori in društva po širnem slovanskem svetu tudi za to, da se bode tudi ostalo ljudstvo hvaležno spominjalo slavnega dne. Povsod se spisujejo životopisi svetih aposteljnov, knjige, razpravljajoče njihove zasluge za krščanstvo in slovanstvo, razprave o Cirilovem pismu in pa premnogo vrst malih knjizic, ki se bodo v tisoč in tisoč iztisih razposlale in razširile med ljudstvo. Kakor nam je znano, so v tem oziru do sedaj še največ storili moravski Čehi, ki so vse tako vredili, da bo skoro v vsako kmečko hišo prišla ena taka knjizica. Izmed večih českih del je pa znamenit list z naslovom „Krona Solunska“, ki izhaja že dve leti in se peča samo z onimi slovanskimi zadevami, ki so v kaki zvezi s slovanskimi blagovestniki ali so drugače za Slovana zanimive. Posebno natančno poroča ta list o vsem gibanju med razkolniki, ki meri na združenje. Vrednik listu je Velehradski župnik Vykydal. Sloveč je tudi životopis sv. Metoda, kterega je natančno po virih sestavil po dolgem trudu kanonik dr. M. Prochazka in kateri je pred nekterimi tedni izšel.

LISTEK.

Dvanajst večerov.

Pogovori doktorja Junija z mladim prijateljem.

(Dalje.)

J. Bog, ki je absolutno jestvo sam od sebe in neskončen, vstvaril je tudi končna bitja, ktera imajo vsakako svoje posamno jestvo, tako ima vsak kamen svoje jestvo, vsaka rastlina, vsak človek itd. A to jestvo je v raznih rečeh razno, v njih popolniše, v drugih manj popolno. Gotovo je v živali popolniše kakor v rastlini, človeku pa popolniše kakor v živali. Toda v vsaki teh stvari je ono jestvo strogo določeno, tako jestvo človeško obsega bitje, rast, čut in mišljenje; jestvo rastlinsko obsega le bitje in rast itd. In to določeno jestvo v kolikor je po njem stvar več ali manj deležna neskončnega jestva, imenuje se njena sovršenost, in kolikor je pa od vekomaj v božjem razumu spoznano, kot tako, ali prav za prav v kolikor je v božjem jestvu od vekomaj zapopadeno kot tako in ne drugačno, imenuje se ideja. In tako so v božjem bistvu ideje vseh konč-

nih bitij zapopadene. In ko je Bog svet vstvarjal, izvršil je vse stvari strogo po onih večnih idejah, tako, da stvari niso družega kakor, če smemo tako govoriti, realizirane ali vresničene ideje božje. Vsaka stvar je strogo določena po svoji ideji, tako da se od vseh strani odsevajo ideje božje, a ker so ideje božje samo jestvo božje, moramo prav za prav reči, da je Bog vsem stvarjem vstvaril ali vpodobil samega sebe; toda, da se prav razumemo, vpodobil le tako, kakor umetnik vtisne ali vpodobi kamnu svoje ideje, tako da ni on sam v kamen vpodobljen, ampak le on je kamen vpodobil po svojih idejah. Ako je pa Bog samega sebe stvarjem vpodobil, morajo te biti njemu nekako podobne. In res, vsaka stvar, v kolikor je, je resnična, zatoraj more biti kakor Bog predmet spoznajočemu razumu; vsaka stvar je drugič dobra, ker vstreza več ali manj svojemu namenu in ni je stvari brez namena, in kot dobra zamore biti, kakor Bog, predmet volji; a tretjič je tudi vsaka stvar nekako lepa, ker je enota v različnosti; enota, ker vsaka stvar, v kolikor je stvar, je ena in se prav zato loči od drugih; je tudi raznolična, kakor sem že dokazal; zatoraj je vsaka stvar več ali manj lepa in zamore kot taka biti,

kakor Bog, predmet našemu dopadenju. Vidiš toraj, vsaki stvari je vpodobljena božja ideja in le toliko zamoremo govoriti o lepoti kake stvari, kolikor vgladamo ali pojmemo v njej ono idejo. Ideja je pa čin mislečega duha, je misel in kot tako je ne more pojeti čut, ki je telesen; zatoraj pa tudi ne more biti lepota nikoli predmet čutom, ampak le mislečemu duhu, le razumu.

M. Po tem takem lahko razumem, koliko resničnega ima Platonov nauk o ideji lepega.

J. Resnično je to, da iz vseh reči odseva res nekaj idealnega, česar ne more pojeti čut, a napačno je to, da prešinja vse reči ena in ista ideja lepega, ali ena in ista lepota. Napačno tudi, kakor sem že omenil, da je ta ideja nekaj samolastnega, absolutnega. Vsaka reč je sicer lepa, ker ni je reči, ki bi ne bila stvarjena od Boga, a Bog stvarja vsako reč po svojih idejah; toda vsaka reč ima svojo lepoto, kakor ima svoje jestvo, zatoraj je tudi vsaka za-se lepa več ali manj, kakor je jestvo njeno več ali manj sovršeno.

M. Tako tedaj ne moremo govoriti o lepoti, kjer ni ideje?

J. Nikako ne.

ne kraja. Nadarjenosti mu ne manjka, pač pak nekaj drugega, kar si bo pa še vrli igralec v teku časa pridobil — šolo namreč in gledališki pokret. Leopold Prostin (g. Danilo in Grdin (g. Sturm ml.) rešila sta svoji nalogi na občeno zadovoljnost, ravno tako Pavlina mlada vdova (g. Zvonarjeva) in Lizika (g. Vrbančeva).

(*Včerajšnji somenj*) je bil posebno poveljen tatovom, kateri so tudi jako vestno stopali za svojim opravkom. Ta in oni jo je spolnimi žepi srečno odnesel, marsikterega je pa vendar-le Nemesis v podobi mestnega redarja dohitela, kateri ga je spravil v zatišje. Tako so dva prijeli, ki sta si že mnogo blaga brez denarja nakupila. Vkradla sta pred škofijo volnen jopič v neki veži, kar jih zapazi bistro oko „tajnega“. Šla sta na to v drugo vežo, in ravno ga je mislil eden že obleči, ko se stegne — o joj policajeva roka po njem in hajdi na hladno. Več sreče pa je imel požepni tat, ki je neki kmetici žep prerezal iz kterega ji je ob enem 37 goldinarjev speljal. Tege pa še nimajo.

(*Iz Postojne*) poročaja se nam, da vršé se tam te dni občinske volitve prav po želji ljudstva. Voljeni so v gospodarski odsek edino le narodnjaki gg.: Miroslav Vičič, Josip Dekleva in Alojzij Kraigher; namestnikom pa gg.: Josip Lavrenčič in Peter Kraigher, vsi z ogromno večino glasov. Za odbornika Postojuskega voljen je gospod M. Vičič z nadpolovično večino glasov. Za namestnika M. Vičiča voljen je g. Janez Kovač. V četrtek, petek in soboto nadaljujejo se volitve, nadjamo se, da vgodno za narodno stranko.

(*Književno naznanilo.*) Knjiga „Politična in kulturna zgodovina štajarskih Slovencev“ je ravnokar dotiskana in zdaj se veže v prav lične platnice. Zaradi tega moral sem ceno za 20 kr. zvišati. Naročniki mi najbolje vtrožejo, ako mi naročnino in poštnino (v skupnem znesku 1 gl. 30 kr.) po nakaznici pošljejo.

V Krškem, 16. nov. 1884.

I. Lapajne, pisatelj in založnik.

(*Grofica Chambord*) prišla je včeraj v Gorico, kjer bode čez zimo ostala v obliži preljubega soproga, ki na Kostanjevici mirno smrtno spanje spi.

(*Društvo za pomoč sirotam*) osnovalo se je v Trstu in mu je nadvojvoda in c. kr. maršal Albrecht dovolil, da se sme po njem imenovati. Poleg imena podaril je pa nadvojvoda Albrecht tudi še veliko svoto denarja zavodu, ki bo v kratkem blagodejno svoje delo pričel.

(*Popravek.*) V nekterih odtisih včerajšnjega „Slovenca“ zmedel je „škratelj“ napis uvodnega članka s črko r. Iz „non possumus“ napravil je „non prossumus“, kar naj se blagovoljno popravi.

Razne reči.

— O škofu Linškem, mil. g. Rudigierju, poročaja „Vaterland“ 17. t. m., da je pretekli petek na vizitaciji nenadoma zbolel, in sicer prav nevarno. Novica je v Lincu vse, zlasti pa verne katoličane grozno osupnila in vžalostila. V nedeljo pa je dospelo veselo poročilo, da se je zdravje škofovo jako zboljšalo, in je upanje, da bode kmalo ozdravel. Poročila od včeraj pa zopet pravijo, da je njegovo življenje v nevarnosti. Da se je žalostna novica hitro po svetu razširila, ter povsod velik vtis napravila, se umé samo po sebi.

— Velehrad in l. 1885. Poljski listi „Gazeta Narodova“, „Dziennik Polski“ in drugi pozivljejo poljski narod, da pošlje kolikor mogoče zastopnikov drugo leto na Velehrad. Listi povdarjajo, da tu ne gre samo za cerkveno slavnost na čast slovanskih aposteljnov, ampak tudi za bolj tesno združenje katoliških Slovanov. Iz Lvova se pa poročaja, da se je ondi in v Krakovem osnoval krajni odbor v ta namen, kteremu na čelu je ondotni škof. Pričakuje se, da bo prišlo na Velehrad mnogo romarjev; za njihov sprejem se delajo razne naprave. Slovenci na noge!

— Na Českem si je neko društvo dosluženih vojakov napravilo novo zastavo in sicer tako, da bi je nihče ne pričakoval. Na zastavi je namreč podoba sv. Cirila in Metoda z napisom: „Er ist das Heil, er kommt und sucht, wer ihn Ihn wär' verloren“.

— Zadeva z učiteljem Rohrweckom je toliko napredovala, da večina staršev ne pusti več svojih otrok v šolo, kjer se šopiri liberalni učitelj in napada vero otrok.

— Visoka pisateljica. Nadvojvodinja Marija Valerija je spisala, kakor poročaja „Čech“, veseloigro, ki se bo igrala na cesaričin godovni dan v Gödöllö.

— Katekizem s podobami, po vzoru onega, ki ga je izdal Herder, misli izdati v českem jeziku znani česki pisatelj P. Kopal. Kdaj ga pa dobimo mi?

— Kak duh veje med moravskimi učitelji nemške narodnosti, kaže tudi to, da je deželna vlada bila primorana razpustiti učiteljsko društvo: „Allgemeiner Mährischer Lehrerverein“.

— Velika nesreča poročaja se iz Hanauva na Nemškem. Trčil je ondi osobni vlak s tovornim zarad napačnega znamkovanja. Petnajst osob je na mestu mrtvih ostalo, 40 je pa več ali manj poškodovanih.

— Nemški „Schulverein“ v Berlinu šteje po vsem Nemškem 100 skupin z 12.000 udi. Iz razglasa, kterega je izdala Berolinska skupina, je razvidno, da je vse delovanje „Schulvereinovo“ obrnjeno proti Slovanom, posebno Čehom.

— Morski valovi. Visočina najvišjih valov na atlantskem morji znaša okoli 43 čevljev, dolgost pa blizo 580. Moč tacih valov je velikanska.

Telegrami.

Dunaj, 18. nov. Schönerer tožil je bil „Tagblatt“ zaradi razžaljenja časti. Porotniki spoznali so Szepsa z 10 proti 2 in Hahna pa soglasno krivega razžaljenja časti. Oba zatoženca bodeta vsled tega po 4 tedne sedela in 60 goldinarjev na kavciji zapadla. Vrh tega sta obsojena, da objavita dotično obsodbo v „Tagblattu“.

Budapešt, 17. nov. Ogerska delegacija pripoznala je zatrdno budget za zunanje zadeve. Predsednik sedmorice naznanil enake sklepe iz obeh delegacij in pravi, da ni nikake razlike. Jutri je poslednja seja.

Rim, 18. nov. Pravijo, da bo kanonik Dorzewski na podlagi posebnega papeževga breve imenovan za naslednika Ledochovskemu na Poznanjskem.

Pariz, 17. nov. Na 16. t. m. pomrlo je 44 ljudi za koleru, danes pa 20.

Tujci.

16. novembra.

Pri **Maliči**: Albrecht Dechinadl, trgovec, iz Monakovega. — Henrik Stern, trgovec, z Dunaja. — Robert Kaiser, trgovec, z Dunaja. — Bertold Gross, trgovec, iz Budapešte. — Pavel Langyot, trgovec, iz Budapešte. — Viljem Schneider, c. k. nadporočnik, iz Pilzna. — Karl Lerch, c. k. poročnik, iz Pilzna. Anton Harif, posestnik, iz Kočevja. — Florijan Comič, posestnik, iz Kočevja.

Pri **Stonu**: L. Sonnenschein, trgovec, iz Dunaja. — Josip Fermo, agent, iz Trsta. — M. Herzog in Stern, trgovca, iz Zagreba. — Janez Manzoni, trgovec, iz Vidma. — Marija Barišon, zasebnica, iz Gorice. — Dr. Schapler, zasebnik, iz Štorja. — Mally, fabrikant, iz Tržiča. — Bresinger, fabrikant.

Pri **Južnem kolodvoru**: Moric Gotthlf, trg. potovalec, iz Ogerskega. — Nikol Gerkinitz, trg. pot., Karlovec. — Frane Scherkl, knjigovez z ženo, iz Celja. — Frane Mally, fabrikant, iz Tržiča.

Umrli so:

16. novembra. Adolf Stampfel, umirovljeni c. k. davkar, 47 let, Poljanski nasip 14, pljučna in črevesna tuberkuloza. — Helena Šenie, babica, 79 let, Rožne ulice 33, vodenica. — Jera Rastohar, gostija, 58 let, sv. Floriana ulice 33, vsled spridenja trebušnih delov.

V bolnišnici:

13. novembra. Marija Babnik, gostija, 69 let, vnetica trebušne kože.

15. novembra. Ana Dimnik, gostija, 53 let, srčna napaka.

Dunajska borza.

(Telegrafovo poročilo.)

18. novembra.

Papirna renta po 100 gl.	81 gl. 30 kr.
Sreberna	82 „ 65 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	104 „ 05 „
Papirna renta, davka prosta	96 „ 50 „
Akcije avstr.-ogerske banke	872 „ — „
Kreditne akcije	293 „ 90 „
London	123 „ — „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 78 „
Francoski napoleond.	9 „ 74 „
Nemške marke	60 „ 05 „

Od 17. novembra.

Ogerska zlata renta 6%	123 gl. 50 kr.
„ „ 4%	94 „ 15 „
„ papirna renta 5%	89 „ 50 „
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 105 „ 50 „
Länderbanke	105 „ 40 „
„ avst.-og. Loyda v Trstu	573 „ — „
„ državne železnice	301 „ 25 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	212 „ 50 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 125 „ — „
4% „ „ 1860	500 „ 134 „ 50 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 173 „ 50 „
„ „ 1864	50 „ 172 „ 25 „
Kreditne srečke	100 „ 178 „ 75 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 18 „ 25 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	109 „ 60 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ 40 „
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ 50 „

V *Katoliški Bukvarni v Ljubljani* je dobiti:

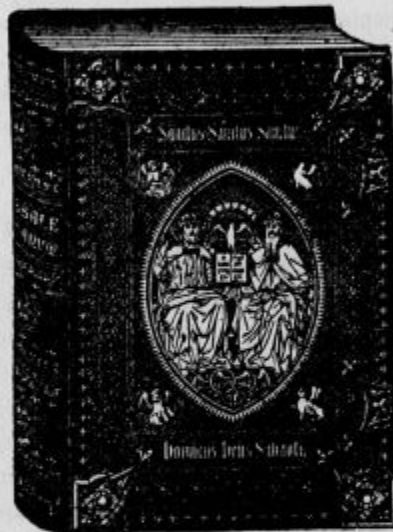
DUHOVNO PASTIRSTVO.

Slovenskim bogoslovcem in mašnikom
spisal

Anton Zupančič,
profesor pastirstva.

- I. del (*oseba pastirjeva, homiletika, katehetika*) stane 1 gl. 20 kr., po pošti 1 gl. 30 kr.
- II. del (*splošnja liturgika, ljudske pobožnosti, brevijar, sv. maša*) velja 95 kr., po pošti 1 gl. 5 kr.

Dva zvezka še izideta.

„MISSALE ROMANUM“

izdaja l. 1884

s Proprijem

stane vezan:

- a) v črnem usnji z marmorirano, rudečo ali zlato obrezo 20—24 gl.;
- b) v rudečem šagrinu z zlato obrezo 25 gl. (ta vez odlikuje se posebno po svoji ličnosti);
- c) v finem rudečem šagrinu z jako okusnim zlatim vtiskom in zlato obrezo 30 gl.;
- d) v finem rudečem šagrinu z zaponami in rosetami iz novega srebra 35 gl.;
- e) v finem rudečem šagrinu z novosrebrno okovo 37 gl. 50 kr.;
- f) v finem rudečem šagrinu z zlatim vtiskom in barvanimi ulogami, s popolno okovo pozlačeno ali novosrebrno 45 gl.

Še fineje vezani s klepano srebrno ali zlato okovo itd. izdelujejo se le po naročilu in se po želji pošiljajo tudi posebna naznanila cene.

Ob enem priporočamo:

Missae pro defunctis

(editio S. Rituum Congregationis, hujus formae sexta in Folio)

za Avstrijo še s posebnim pridatkom.

Vezani komadi stanejo od 3—7 gl.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.